

14.01.22, Ålesund

HOFSETH

Til: Nærings- og fiskeridepartementet
Kopi: Møre og Romsdalsbenken
Fra: Hofseth International v/Svein Flølo

Høringsvar knyttet til forslag om etablering av en ny ordning for tildeling av tillatelser til akvakultur med laksefisk til miljøteknologiformål

Innledning

Hofseth International er et fullintegrert sjømatkonsern med hovedkontor i Ålesund. Vi omsetter for over fire milliarder kroner årlig, og sysselsetter omtrent 550 mennesker i Møre og Romsdal. Som et av få sjømatkonsern, gjennomfører vi hele produksjonsprosessen i Norge – fra rogn og smolt, til vekstfase, slakt, sløying og foredling. Og vi bruker hele fisken.

Vi har de siste årene jobbet hardt med å ta en lederposisjon i utviklingen av, og omstillingen til, lukket oppdrettsteknologi for produksjon av matfisk. Arbeidet har blant annet foregått i samarbeid med Norske Lakseelver. Med bakgrunn i dette, er vi naturligvis positive til forslaget om å opprette en ordning for tildeling av tillatelser til miljøteknologiformål.

Basert på våre erfaringer har vi imidlertid også noen innspill til hvordan ordningen kan bidra til mest mulig utvikling av bærekraftig teknologi. Vi setter derfor pris på anledningen til å komme med et høringsinnspill knyttet til et område som vårt selskap brenner for.

I beste mening,

Svein Flølo

Oppsummering

Vi mener at ordningen bør innrettes slik at den støtter opp under merdkonsepter og prosjekter som er nøkterne, gjennomførbare og bidrar til å kommersialisere produksjon av matfisk ved hjelp av lukket oppdrettsteknologi. Bakgrunnen for dette er at økonomisk risiko i dag er den største barrieren for en storstilt omstilling fra åpne til lukkede løsninger. Dette skyldes at investeringskostnadene for en lukket merd ligger på rundt 150 millioner kroner, mens en tilsvarende åpen merd kun koster 3 millioner kroner. Ved tildelingen av utviklingstillatelse, opplever vi at man prioriterte store og futuristiske prosjekter som en vanlig norsk havbruksaktør aldri ville hatt råd til å investere i. Mange av disse ble heller aldri realisert. Når man nå skal forbedre denne ordningen, mener vi at smarte og realistiske konsepter, som er skalert for små- og mellomstore norske havbruksaktører, bør prioriteres i tildelingsrunden.

Videre mener vi at kravene til sirkulærøkonomi bør bli strengere. Blant annet bør det stilles krav til at sedimentært avfall ikke bare samles opp, men også at det foredles. I tillegg bør det telle positivt hvis avskjær fra fiskeproduksjonen blir benyttet til å fremstille nye produkter, slik at alle næringsstoffene i fisken blir brukt.

I Hofseth er vi opptatt av at hele verdikjeden knyttet til lakseproduksjon bidrar til å skape norske arbeidsplasser. Derfor mener vi at det bør telle positivt for søkere, om de sløyer, prosesserer og foredler fisken i Norge.

HOFSETH MENER AT:

- Ordningen må ha som mål å få ned prisen på lukkede konsepter, slik at flere har råd til å investere i dem.
- Tildelinger bør i første rekke gis til prosjekter som er nøkterne og realiserbare slik at man raskere kan kommersialisere produksjon av matfisk gjennom lukket oppdrettsteknologi i Norge.
- Det er ikke tilstrekkelig at ordningen premierer oppsamling av sedimentært avfall. I tillegg bør det legges vekt på om avfallet foredles.
- Videreforedling av avskjær fra lakseproduksjonen bør premieres for å støtte opp under sirkulære forretningsmodeller i havbruket.
- Det bør være et krav om at fisk som inkluderes i ordningen slaktes, sløyes, foredles og bearbeides i Norge.

Kommersialisering av lukket oppdrettsteknologi

Dersom vi både skal løse miljøutfordringene med lus, rømming og utslipp, og samtidig nå de politiske målene om en femdobling av produksjonen fra havbruksnæringen, er det umulig å komme utenom produksjon av matfisk ved hjelp av lukket oppdrettsteknologi i sjø. Lukket oppdrettsteknologi eliminerer utfordringene knyttet til lus og rømming. Samtidig åpner det for økt produksjon fordi anleggene er mindre arealkrevende, og kan plasseres på lokaliteter som er uegnet for åpne anlegg.

Derfor foreligger det en stadig mer unison enighet om behovet for en omstilling av norsk havbruk fra åpne til lukkede anlegg, både i sjø og på land. Den nødvendige teknologien finnes allerede, og den biologiske risikoen ved lukket oppdrett er i dag lav. Det som imidlertid står i veien for en storstilt omstilling er at investeringskostnaden for lukkede systemer er betraktelig mye høyere enn for tilsvarende åpne anlegg, samtidig som konsesjonsprisen er den samme. Faktisk koster et lukket anlegg som svarer til Hofseths produksjonsvolum om lag 150 millioner kroner, mens et åpent anlegg med samme volum kun koster ca. 3 millioner kroner. Dette gjør at det i større grad investeres i åpne, konvensjonelle anlegg fremfor fremtidsrettede lukkede anlegg.

Vi erfarer at ordningen med utviklingstillatelser i liten grad adresserer denne problemstillingen. Slik vi opplever tildelingene, var det en fordel dersom konseptene var dyre, store og futuristiske heller enn nøkterne, rimelige og realistiske. Små- og mellomstore norske aktører, som utgjør ryggraden i den norske havbruksnæringen, makter ikke å investere i slike prosjekter. Derfor mener vi at prosjektene som fikk tilsagn, i liten grad bidrar til å løse havbruksnæringens utfordringer. Av den grunn, mener vi at den nye tildelingsordningen må bidra til å få ned kostnadene knyttet til lukkede konsepter, slik at flere kan investere i dem.

Dette er avgjørende for å lykkes med den neste fasen for lukket oppdrettsteknologi, som vil innebære en kommersialisering og innfasing i den norske havbruksnæringen. Derfor bør realiserbare prosjekter, med nøkterne kostnader, prioriteres ved endelig tildeling av tillatelser.

HOFSETH MENER AT:

- Ordningen må ha som mål å få ned prisen på lukkede konsepter, slik at flere har råd til å investere i dem.
- Tildelinger bør i første rekke gis til prosjekter som er nøkterne og realiserbare slik at man raskere kan kommersialisere produksjon av matfisk ved hjelp av lukket oppdrettsteknologi i Norge.

Økte krav til sirkulærøkonomi

I årene fremover er havbruksnæringen nødt til å utvikle mer sirkulære forretningsmodeller. Dette handler både om at vi som samfunn må få mer ut av de ressursene vi har til rådighet, men også at næringen i dag kaster store mengder biomasse som kan foredles til verdifulle produkter, og dermed bidra til økt lønnsomhet.

Det er positivt at forslaget skisserer at oppsamling av sedimentært avfall, skal gi uttelling i sammenheng med tildeling. Likevel mener vi at oppsamling i seg selv ikke bidrar nok til den ønskede omstillingen. Derfor foreslår vi at man i tillegg til oppsamling, også premierer foredling av sedimentært avfall. Dette kan for eksempel gjøres i samarbeid med avfallsselskaper eller i samarbeid med landbruket. Slik øker man verdiskapingen i havbruksnæringen, og unngår at verdifulle næringsstoffer går til spille.

Vi har den samme bekymringen når det gjelder avskjær fra fisk ved sløyting. Her er det i hovedsak snakk om rygger, finner, hoder og fiskeskinn. Dette representerer, i likhet med sedimentært avfall, en rekke næringsstoffer som kan komme til nytte. I Hofseth har vi investert i en egen fabrikk som foredler avskjær fra vår fiskeproduksjon til tre produkter: lakseolje, kalsiumkapsler og proteinpulver. Dermed er rent vann det eneste avfallet fra vår produksjon. På den måten maksimerer vi verdiskapingen samtidig som vi minimerer de negative konsekvensene for miljøet.

Vi mener at den norske havbruksnæringen i fremtiden er nødt til å ta hele fisken i bruk, og sikre at avskjær og slam foredles til nye, verdifulle produkter. For å sikre en slik utvikling mener vi derfor at kravene til sirkulærøkonomi i forslaget bør økes.

HOFSETH MENER AT:

- Det er ikke tilstrekkelig at ordningen premierer oppsamling av sedimentært avfall. Det bør det også tillegges vekt om avfallet foredles.
- Videreforedling av avskjær fra lakseproduksjonen bør premieres for å støtte opp under sirkulære forretningsmodeller i havbruket.

Krav til bearbeiding i Norge

Havbruksnæringen er i dag en viktig jobbskaper i Norge. Spesielt i distriktene, der havbruksselskaper utgjør en hjørnesteinsbedrift i mange lokalsamfunn langs kysten. Likevel har vi et stort potensial når det kommer til å sysselsette enda flere mennesker i næringen.

En svært stor andel av norsk laks slaktes, sløyes og bearbeides i utlandet. I Hofseth mener vi at dette er et problem. Både fordi det svekker sysselsettingen og verdiskapingen i Norge, men også fordi vi i mindre grad kan kontrollere kvaliteten på produktene som markedsføres som «Norsk sjømat». Det kan på sikt bidra til å svekke varemerket som utgjør ett av bransjens viktigste komparative fortrinn.

Denne problematikken bør adresseres i utformingen av en ordning for tildeling av miljøtillatelser. Derfor foreslår vi at det bør være et krav ved tildeling at fisken som deltar i prosjektet slaktes, sløyes og foredles i Norge.

HOFSETH MENER AT:

- Det bør være et krav om at fisk som deltar i prosjekter som blir tildelt tillatelser slaktes, sløyes, foredles og bearbeides i Norge.

Avsluttende bemerkninger

Hovedmålet med en ny ordning for tildeling av miljøtillatelser, må være å få fart på den miljøvennlige omstillingen av norsk havbruk. Da må hovedprioriteten være å utvikle og kommersialisere lukkede løsninger som enkelt kan tas i bruk av små- og mellomstore oppdrettere i Norge.

Samtidig må vi benytte en slik ordning til å utvikle norsk havbruk i riktig retning. Det betyr at sirkulære forretningsmodeller må få et mye tydeligere spillerom. I tillegg må vi sikre norske arbeidsplasser og bygge merkevaren «norsk sjømat» globalt.

Vi ser frem til å følge saken videre, og bidrar gjerne med ytterligere informasjon om det skulle være ønskelig.